

13.10.2021

VMJulKICT

Päivi Anttila, Sami Kettunen

Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen ohjausryhmän ylimääräinen kokous

Aika	13.10. klo 16-17		
Paikka	Teams		
Osallistujat	Jarkko Levasma	ICT-johtaja, VM	pj
	Maria Nikkilä	tietohallintoneuvos, VM	vpj
	Johanna Kari	neuvotteleva virkamies, SM	varaj.
	Laura Eiro	ylivohtaja, LVM	jäsen
	Tomi Kytölä	erityisasiantuntija, OKM	jäsen
	Jonna Korhonen	opetusneuvos, OKM	varaj.
	Liisa Huhtala	hallitusneuvos, TEM	jäsen
	Tiina Salminen	johtava asiantuntija, TEM	varaj.
	Teemupekka Virtanen	erityisasiantuntija, STM	jäsen
	Juha Mitrunen	erityisasiantuntija, VM	sihteeristö
	Kimmo Mäkinen	erityisasiantuntija, VM	sihteeristö
	Riitta Partala	kehityspäällikkö, DVV	sihteeristö
	Juhani Ruutu	ylitarkastaja, POHA	sihteeristö
	Sami Kettunen	hankepäällikkö, VM	pääsiht.
	Päivi Anttila	hankekoordinaattori, VM	sihteeristö
Poissa	Mikko Levämäki	erityisasiantuntija, SM	jäsen
	Markus Rahkola	erityisasiantuntija, VM	sihteeristö

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen (*Jarkko Levasma*)

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen esityslista.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin. Puheenjohtaja esitti, että ohjausryhmän kokousten liitteet toimitetaan jatkossa kokousaineistoihin viikkoa ennen ja ettei niitä muutettaisi sen jälkeen. Tarvittavat muutokset tuodaan tiedoksi kokouksessa.

2. Hankkeen ratkaisukuvaus, Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen elinkaari ja voimassaolo (liite 1)

Sami Kettunen esittelijänä. Aluksi käytiin läpi sanastoa liitteen 1 mukaisesti.

Ydinidentiteetti on väestötietojärjestelmään esimerkiksi henkilön syntymän tai maahanmuuton yhteydessä rekisteröity henkilöllisyys. Henkilön ydinidentiteetti muodostuu joukosta keskeisiä väestötietojärjestelmään tallennettuja tietoja, jotka luovat perustan henkilön luotettavaan yksilöintiin Suomessa. Näitä tietoja ovat esim. henkilötunnus, etunimi, sukunimi ja syntymäaika.

Digitaalinen todiste ydinidentiteetistä myönnetään henkilölle itselleen. Todiste rekisteröidään käyttäjän valitsemaan digitaaliseen lompakkoon. Digi- ja väestötietoviraston tietojärjestelmään tallennetaan tieto olemassa olevista todisteista sekä niihin liitetyistä digitaalisista lompakoista. Ydinidentiteetin todisteen perusteella on mahdollista luotettavasti osoittaa, että digitaalisen lompakon rekisteröintihetkellä:

1. digitaalinen identiteetilompakko on ollut ko. henkilön hallussa,
2. henkilö on rekisteröity väestötietojärjestelmään ja
3. henkilö on tunnistettu osana henkilöllisyystodistusprosessia ja passi- /henkilökorttivanomainen on tehnyt liitoksen luonnollisen henkilön ja rekisterihenkilöllisyyden välillä

Digitaalinen henkilöllisyystodistus. Henkilöillä, joilla on voimassa oleva Suomen poliisin myöntämä passi tai henkilökortti (myös ulkomaalaisen henkilökortti) on mahdollisuus ottaa käyttöön digitaalinen henkilöllisyystodistus ja sen avulla osoittaa poliisin myöntämän henkilöllisyystodistuksen voimassaolo sekä siihen liittyviä tietoja, kuten poliisin vahvistama kasvokuva. Myöhemmin poliisi voi kehittää passi- ja henkilökorttiprosessiaan sekä siihen liittyviä järjestelmiä siten, että digitaalinen henkilöllisyystodistus on mahdollista hakea ja myöntää erillisenä lupana, ilman passia tai henkilökorttia.

Digitaalinen identiteetilompakko mahdollistaa henkilöllisyyden ja henkilötietojen osoittamisen. Henkilöllisyyden osoittaminen perustuu digitaalisen identiteetilompakon sisältämiin, viranomaisen vahvistamiin henkilötietoihin. Käyttötilanteesta riippuu, mitkä henkilötiedot ovat tarpeen; esimerkiksi sähköisessä asiointissa henkilöllisyys osoitetaan pääsääntöisesti henkilötunnuksen perusteella, kun taas alkoholin ostaminen kaupasta edellyttää, että asiakkaan henkilöllisyys on mahdollista tarkistaa kasvokuvan perusteella ja lisäksi on saatavilla tieto täysi-ikäisyydestä. Digitaalinen identiteetilompakko on käytännössä digitaalinen lompakkosovellus ja voidaan laajentaa myöhemmin eIDAS-asetuksen mukaiseksi eurooppalaiseksi identiteetilompakoksi, joka voi

sisältää laajemmin erilaisia vahvistettuja henkilötietoja sekä esimerkiksi sähköisen allekirjoittamisen toiminnon.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja digitaalisen identiteetilompakon voimassaoloa esitettiin seuraavasti:

- Digitaalisen identiteetilompakon ja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaolo perustuu siihen rekisteröidyn ydinidentiteetin todisteen voimassaoloon.
- Ydinidentiteetin todisteen myöntäminen ja rekisteröinti perustuvat poliisin tai ulkomaalaisen viranomaisen myöntämään viralliseen henkilöllisyystodistukseen.
- Ydinidentiteetin todisteen voimassaoloaika on riippuvainen poliisin tai ulkomaan viranomaisen myöntämän passin tai henkilökortin alkuperäisestä voimassaoloajasta.
- Ydinidentiteetin todisteen voimassaoloaika on yhden vuoden pidempi kuin passin tai henkilökortin enimmäisvoimassaoloajan, jotta vältetään tilanteelta, jossa henkilön kaikki henkilöllisyystodistukset vanhenevat samaan aikaan.

Käytännön esimerkit

1. Jos passi tai henkilökortti perutaan kesken voimassaoloajan, ei sillä ole automaattisesti vaikutusta ydinidentiteetin todisteen voimassaoloon.
2. Ulkomaalaisen passi voi olla voimassa pidempään kuin viisi vuotta. Myös ydinidentiteetin todisteen voimassaolo on tässä tapauksessa pidempi.
3. Poliisi voi myöntää henkilölle passin, joka on voimassa alle viisi vuotta. Esimerkiksi asevelvolliselle, joka ei ole suorittanut asevelvollisuutta, myönnetään passi vain sen vuoden loppuun, kun hän täyttää 28 vuotta. Ydinidentiteetin todisteen voimassaoloaika on lyhyempi kuin henkilöillä, joille poliisi myöntää viisi vuotta voimassaolevan passin.

Käydyssä keskustelussa lisättiin, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen peruuttamisen osalta kaikkia käyttötapauksia ei olla vielä tarkasteltu. Ydinidentiteetti ei katoa mihinkään, vaikka ydinidentiteetin todisteen voimassaolo päättyisi. Ydinidentiteetin todisteen voimassaolo muodostuu hankkeen vaiheessa yksi henkilön tuoreimman henkilöllisyyttä osoittavan asiakirjan alkuperäisestä voimassaolosta (passi/henkilökortti) lisättynä yhden vuoden siirtymäajalla. Tällöin myös digitaalinen henkilöllisyystodistus sekä digitaalinen lompakko ovat voimassa vuoden passia tai henkilökorttia pidempään.

Keskustelussa sisäministeriön edustaja täydensi, että kokouksissa käsiteltävät materiaalit tulisi saada tutustuttavaksi kokousaineistoihin hyvissä ajoin ennen kokousta. Esitystä voimassaoloaikaan pidettiin kannatettavana.

Päätös: Esitys voimassaoloajasta hyväksyttiin ratkaisukuvaukseen.

3. Digitaalisen henkilöllisyyden ylätasoinen kuvaus (liite 2)

Sami Kettunen esitteli hankkeen ylätasoinen kuvausta.

Edellisessä ohjausryhmässä keskustelussa tuotiin esille, että tarvitaan dokumentoituina hankkeen ylätasoinen kuvaus. Ylätasoinen kuvaukseen on koottu avoimia asioita ja kysymyksiä otsikkotasolla, jotta saataisiin teematasolla kuvattua yhteisesti linjattavat asiat. Dokumentissa on sama rakenne kuin ratkaisukuvauksessa. Kun saadaan avoimia asioita kuvattua ratkaisukuvaukseen, poistetaan niitä sitä mukaa linjaukset –dokumentista. Termistö tullaan kuvaamaan yhteismitalliseksi.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esille, että ehdotettu ratkaisumalli ei näyttäisi ratkaisevan alaikäisten ongelmia tyydyttävällä tavalla. Nykyiset välineet ovat maksullisia tai sellaisten prosessien päässä, mihin alaikäinen ei voi itse vaikuttaa, vaan ne tulevat ehdolliseksi esim. huoltajan kautta. Alaikäisen oikeudet 12-13 vuotiaasta eteenpäin pitäisi olla kuvattuna ratkaisukuvaukseen, jotta voidaan ottaa sekä lainsäädännöllisesti että teknisesti huomioon. Jos alaikäisellä ei ole mahdollista saada passia tai henkilökorttia itsenäisesti ja maksutta, tällöin alaikäisellä ei ole yhdenvertaista mahdollisuutta toimia ja asioida digitaalisessa maailmassa. Esitettiin, että ratkaisumalli alaikäisten osalta täydennettäisiin ratkaisukuvaukseen ja esitettäisiin seuraavassa ohjausryhmässä.

Käydyssä keskustelussa täydennettiin, että lähtökohtaisesti alaikäisten ratkaiseminen on hankkeen tavoitteena. Käytännössä ydinidentiteetin todisteen tulisi olla myönnettävissä myös alaikäiselle.

Liikenne- ja viestintäministeriön edustaja kommentoi, että linjaukset selvitettävien asioiden osalta vastaavat heidän toivettaan. Linjaukset käytännössä luovat pohjaa sille, miten lainsäädäntöä kirjataan. Liikenne- ja viestintäministeriö toivoi täsmennystä seuraaviin asiakohtiin:

5.1: "Yksityisen sektorin tunnistusvälineillä pääsee jatkossakin tunnistautumaan julkisen sektorin palveluihin." - käytännön toteutukseen ja maksuihin kaivattiin täsmennystä.

5.2 "Ratkaisu on tunnistuspalveluiden avulla/kautta luottamusverkoston ja siten koko yhteiskunnan hyödynnettävissä." - käytännön toteutukseen, ei istu suoraan tunnistus- ja luottamuspalvelulain mukaisiin rooleihin, joten tähän toivottiin täsmennystä.

Keskustelussa TEMin edustaja piti dokumenttia hyödyllisenä kokoamamuistiona, joka tukee hyvin sisäistä keskustelua.

Päätös: Ylätason kuvausta pidettiin tärkeänä. Päivitettyä dokumenttia käsitellään seuraavassa ohjausryhmässä. Jos tarkemman tarkastelun jälkeen huomataan puuttuvan jotain, otetaan ehdotuksia myös sähköpostilla vastaan ennen seuraavaa ohjausryhmäkäsittelyä. Käytyä keskustelua asiakohdassa 3. alaikäisten osalta on tarkennettu ohjausryhmäkäsittelyn 3.11. jälkeen.

4. **Muut asiat** (*Jarkko Levasma*)

- Seuraava kokous 3.11. klo 09.30–11.30
- Tulevat kokoukset: Viimeinen kokous 2021: 8.12. klo 10-12.

5. **Kokouksen päättäminen** (*Jarkko Levasma*)

Kokous päättyi klo 16.52.

Liitteet

Liite 1 hankkeen ratkaisukuvaus, voimassaolo
Liite 2 ylätason kuvaus (luonnos)